

El Parlament de Catalunya aprova per unanimitat la Llei de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries

Marc Mellado

Cap de Relacions Institucionals del departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Una reforma que garanteix la qualitat i fomenta la recerca

L'1 d'abril passat es va aprovar en seu parlamentària i amb el vot unànim de tots els grups de la cambra la nova regulació d'un dels organismes referents en recerca i tecnologia agroalimentàries en l'àmbit internacional: l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA).

Tant el tràmit com el consegüent debat d'aquest Projecte de Llei no són nous al Parlament de Catalunya. L'any 1985 es va aprovar, mitjançant la Llei 23/1985, de 28 de novembre, la creació de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries. Amb l'aprovació d'aquesta Llei, que conferia a l'IRTA la qualificació d'entitat pública sotmesa al dret privat, la Generalitat de Catalunya va donar un gir radical a la fórmula organitzativa de la recerca i la transferència de tecnologia agroalimentària.

Efectivament, fins a aquell moment cap organisme de l'Estat no havia assolit una fórmula de gestió com la que es preconitzava en la Llei. Tot i que algunes veus van opinar que es privatitzava la recerca, l'IRTA en cap moment va perdre la vocació de servei públic i l'orientació a treballar per l'interès general. El que sí que va suposar un canvi importantíssim va ser la seva nova administració, que l'apropava a fórmules més eficaces i eficients de gestió, la qual cosa va permetre que s'assolissin els objectius amb més projecció i efectivitat. Això és precisament el que ha estat fent al llarg dels anys aquest Institut, cercant en tot moment la col·laboració i la complicitat del sector privat i d'altres institucions públiques, amb objectius similars, com ara les universitats catalanes.

Tècniques de tomografia per a estudis de composició corporal
Foto: IRTA

Des de la seva creació fins avui, l'IRTA ha crescut, s'ha diversificat i s'ha convertit en un referent estatal i internacional en matèria de recerca i desenvolupament agroalimentaris. La seva projecció internacional ha estat molt significativa i els acords de col·laboració amb centres i administracions d'altres estats han fet que el seu treball sigui reconegut i valorat arreu del món.

En termes absoluts, podríem dir que l'IRTA ha multiplicat per més de deu el nombre de projectes de recerca cada any, ha multiplicat per vint els contractes de col·laboració amb el sector privat i els seus pressupostos operatius s'han incrementat espectacularment, amb un augment molt significatiu dels ingressos propis. Per tant, podríem assegurar que la fórmula reguladora emprada i aprovada llavors, més enllà de ser un encert des del punt de vista intern, ha permès que l'IRTA esdevingui un dels millors ambaixadors de Catalunya en el món de la recerca i la transferència tecnològiques.

Tanmateix, com molt bé s'explicita en el preàmbul de la Llei recentment aprovada, les circumstàncies canvien i els organismes de recerca, desenvolupament i transferència tecnològiques han d'intentar adaptar-se als nous temps, veure-hi oportunitats de millora i fixar-se reptes de futur.

Era necessari adaptar la finalitat de l'Institut per incorporar-hi els nous objectius estratègics al seu programari

Per aquest motiu, i 23 anys després de la creació de l'IRTA, s'ha considerat oportú establir una nova normativa reguladora que permeti abordar les dècades vinents amb les garanties suficients per seguir desenvolupant una tasca eficient i de qualitat al servei del sector agroalimentari.

Entrant pròpiament en l'estructura i el contingut de la Llei, cal dir que aquesta està formada per cinc capítols, 23 articles, una disposició addicional, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i dues disposicions finals.

Si fem una anàlisi dels canvis que s'introdueixen a la normativa reguladora, observarem que, tot i ser de naturalesa diversa, tots tenen un objectiu comú i dual: per una banda, respondre als reptes que planteja l'actualitat del sector agroalimentari i, per l'altra, adaptar l'estructura i el funcionament de l'Institut als nous temps i necessitats.

En aquest sentit, era necessari adaptar la finalitat de l'IRTA per tal d'incorporar els nous objectius estratègics al seu programari. Parlem d'objectius importants com l'impuls de sistemes de desenvolupament

Centa-IRTA, centre de noves tecnologies i processos alimentaris (Monells)
Foto: IRTA

lupament sostenible que permetin compatibilitzar la producció d'aliments segurs i de qualitat amb la protecció del medi ambient o com el repte de la seguretat alimentària com a element prioritari per a la persona consumidora.

Amb aquest esperit, l'article 3 d'aquesta Llei estableix quina és la finalitat fonamental de l'IRTA: "Contribuir a la modernització, a la millora i a l'impuls de la competitivitat; al desenvolupament sostenible dels sectors agrari, agroforestal, aqüícola i pesquer, i també dels directament o indirectament relacionats amb el proveïment d'aliments sans i de qualitat als consumidors finals; a la seguretat alimentària i a la transformació dels aliments, i, en general, a la millora del benestar i la salut de la població." Aquesta nova definició estableix clarament l'orientació estratègica de l'IRTA i la seva voluntat d'enfortir la coordinació amb el sistema català de ciència i tecnologia.

Entre les funcions generals previstes en la Llei cal destacar les següents: 1) el desenvolupament de programes de recerca en els sectors que hem esmentat anteriorment, 2) la transferència de tecnologia i coneixement, 3) l'impuls de la creació d'iniciatives i empreses de base tecnològica, 4) la prestació de serveis en l'àmbit de la recerca mitjançant programes d'investigació concertada, 5) assessorament i suport tècnic als centres de formació i recerca del sector agroalimentari, 6) organització de programes de formació científica i tècnica i, finalment, 7) foment de les relacions i la col·laboració amb altres institucions de la comunitat científica.

La nova Llei aclareix, també, les funcions de transferència tecnològica que fa l'IRTA i les concreta en l'assessorament especialitzat o expert i en les activitats de recerca i experimentació adaptativa de demostració i serveis diversos de caràcter tecnològic.

Adicionalment, es preveu en el marc de la Llei que l'Institut s'integri en les estructures o plataformes de col·laboració i coordinació establertes per la Generalitat en el marc del sistema públic català de ciència i tecnologia, així com que col·labori amb el departament responsable de la recerca en l'assoliment dels seus objectius.

Cal destacar que, al llarg dels anys, l'IRTA ha contribuït a impulsar i crear nous centres concertats i ha anat col·laborant també amb altres estructures de col·laboració, com els parcs científics i tecnològics.

**La nova Llei aclareix
les funcions de
transferència
tecnològica que fa
l'IRTA i les concreta
en l'assessorament
especialitzat**

Centre de aqüicultura de l'IRTA (Sant Carles de la Ràpita)
Foto: IRTA

La Llei conté una sèrie d'articles destinats a consolidar la col·laboració d'aquests centres concertats del sistema cooperatiu de recerca.

Una altra de les principals novetats són les modificacions en la composició dels òrgans de govern. Hi ha dos tipus de modificacions que s'inclouen en el projecte: una en el Consell d'Administració, que concreta la presidència en la figura del conseller responsable de l'àmbit d'agricultura i la vicepresidència en el conseller responsable de l'àmbit d'universitats i recerca. La segona és que s'ha ampliat fins a quatre el nombre de representants dels sectors que ha de nomenar el Govern, amb qui es vol aportar una visió més plural i donar més participació als diferents sectors (agroalimentari, de recerca, tecnològic, etc.) en l'orientació de les grans línies mestres de l'Institut.

L'IRTA ha contribuït a crear nous centres concertats i ha col·laborat amb parcs científics i tecnològics

També s'introdueixen criteris previs per a la selecció del director o directora general de l'Institut. Aquest serà seleccionat entre persones que reuneixin condicions de mèrit i de capacitat reconeguda, tinguin una trajectòria que combini l'experiència en el vessant científic i de la gestió d'ens públics o privats.

Finalment la Llei institucionalitza l'ús de la figura del contracte programa com a instrument de relació entre el Govern de la Generalitat i una empresa pública que es regeix pel dret privat. Aquest instrument, utilitzat ja fa uns anys, esdevé un mecanisme idoni tant per concretar la relació entre el Govern i l'IRTA com per orientar l'actuació de l'Institut.

Els nous temps exigeixen nous reptes i aquesta nova Llei ha de seguir permetent que l'IRTA els assolixi amb èxit. El progrés i el benestar general de la societat són fites que estan per sobre de qualsevol direcció política i és per aquest motiu que vull dedicar les meves darreres paraules al treball d'excel·lència de tot un equip, de tota una institució i particularment de la persona que ha dirigit aquesta feina: Josep Tarragó. A més, m'agradaria posar en valor el bon tarannà de tots i cadascun dels portaveus al debat parlamentari, ja que, més enllà de les diferències polítiques, s'ha estat a l'altura del que la situació requeria i hem blindat un patrimoni que és de tots i totes.